

REXURDIMENTO

Redacción e Administración

Praza dos Irmãos García
Naveira, núm. 22

BOLETIN QUINCENAL

ORGAO DOS INTERESES MARIÑAS

PREZOS DE SUSCRIZÓN

Betanzos, trimestre . . . 0'60
Fora da localidade . . . 0'90
Exemplar 0'1

ANO I.

Betanzos, 16 d'Outono do 1922.

NÚM. 6

Encol do Nazionalismo

II

Nacéu o nazionalismo galego ao favor da baruda vountade d'un fato de mozos, que, rachando a indiferenza media, plantea de novo o vello problema da libe-

razón patria. Como de mocidade, é obra de santas rebeldías creadoras e restauradoras, e, con tal carácter, sigue hoxe, ceive de toda traba, eisento de todo partidismo, convivindo en ela antagónicas e contrapostas apreciacións políticas, relixiosas, sociais... cinguidas en común amor á patria uneca, en rexa árela do seu total rexurdir.

O nazionalismo na Galiza non é indecorosa vestidura con qu'a clas capitalista acocha os seus apetitos; escudado no entusiasmo d'unha minoría intelectual dirixente e da masa dirixida, secularmente rebelde e amante das súas tradicións ao igual que en Cataluña; nin unha distinta modalidade de intransixenza relixiosa e fanatismo absolutista—o antigo *carlismo* pasado pol-a peñeira dos fillos de Loyola—disfrazado c'o roupaxe do culto a un pasado convencional que os sabios de Deusto terman pra que reviva, amparados no odio qu'inspiran ao povo vasco as tendencias renovadoras.

Mau ou bó, o nazionalismo galego e algo

propio que non vive de prestado nin de mania imitativa; non é coto pechado que particularismo de clas ou secta precuraron limitar nos estreitos moldes do seu interés, sinón campo aberto a todas as aportacións, a todas as posibilidades..., algo vivo qu'está en continua formazón, onde non eisixese outra cousa fundamental qu'o sacro amor aos eidos dos nosos maiores e á súa liberación e rexurdimiento.

Pobre d'orixe, tivo por berce o entusiasmo d'uns cantos mozos románticos, cabaleiros do ideal, namorados da Galiza e da esperanza de vel-a forte, baruda e ceive. Eles forxano o espírito da boa nova, coma froito da mocidade—e mocidade apaixonada—o nazionalismo ga'egó é, na súa esencia, desinterés, sa-grefizo, amor, «morriña», «saudade»..., e ante todo e sobor de todo, abnegación, entusiasmo.

Non podía ser d'outro xeito. Sendo primordial ouxeto do noso nazionalismo a creación d'unha vida e d'unha cultura propias, ghabería de comenar súa actuación c'unha ideoloxía que si non copia, fore reflexo d'alleas necesidás, de reivindicacións, d'outros povos?

Galiza con todos os caracteres d'unha nación, perfectamente diferenciados e definidos, teu tamén un escintilante historia de rebeldías què, xa nas outas esferas do pensamento, xa nas máis prácticas da acción, móstranos a existencia d'un xeral malestar, d'unha inquietude sin acougo, producida pol-a tiranía es-

NASCIMENTO

Ahí vem a Estrela, ahí vem sobre a Montanha,
Rompendo a sombra eterea do crepúsculo!
A paisagem tornou-se mais estranha,
Mais chea de silencio e de mysterio...
Dormen ainda as arvores e os homens;
E nen sequer acorda a cotovia
Que, se ergue já seu canto, é porque sonha
E julga vêr, sonhando, a luz do dia.

E pelos negros pinheiros, a Estrela
É divino sorriso alumiante...
Como é tão bela, olhai! como é tão bela!
É lyrío de ouro aberto! é rosa a arder!

Ahí vem a Estrela, ahí vem sobre a Montanha
Tão virginal, tão nova, que parece.
Sair das mãos de Deus a vez primeira!
E como sobre os montes resplandece!
O sol persegue-a, sim; já no Levante
Vagamente se espalha a sua luz...

E a Penumbra não sabe, ainda hesitante,
Se acaso ha de ficar, se ha de partir!

Ahí vem a Estrela alumando a Serra
E os olhos dos Pastores encantados,
Voltam-se para o céu... E sobre a terra
Ha tristezas que fogem... sombras vagas...

Teixeira de Paes
De Marãos.

pritoal e material que soporta, e, contra a que loitan, a cotío, seus mais preclaros fillos.

A xenerazon presente non precisa buscar en eistranxeiras fontes o manantial de que se nutren as afirmaciós básicas das súas teorías. Abonda e sobra c'ó caudal que nos legaron os antepasados, unido ao grorioso exemplo do seu persoal esforzo, conseqüente e austero.

Mais o nazonalismo, anque continuación d'anteriores movementos reivindicadores da persoalidade colectiva, non limitase só a ser reprodución correxida dos seus vicios e virtudes; respeta, eso sí, o fondo doutrinal común, máis dándose conta da responsabilidade histórica que ll'incumbe, recaba ampla liberdade pra lograr ser fel reflexo do espírito da época que ll'houbó donar a vida. D'iste xeito, une en síntese perfecta, a máis pura tradizón c'a poderosa forza renovadora da mente contemporánea.

T. LÓPEZ DA TORRE.

XAQUÍN LÓPEZ PITA

(ROLDAN-PADERNE)

Pro próximo 25 cómprese o cuarto aniversario da tua morte, querido e inesquencible amigo.

Desc'a destructora e inexorábel Segadora tronzou a vizosa espiga da tua vida, non transcorreu un día soio sin que, ferventemente, con relixiosa unazón, deixáramos de tirbutar un cariñoso recordo á tua memoria; e inda hoxe ó mentala unha ves mais, n'istes instantes que apreixamos a penna pra lembrar aquela tristeira data, núbranse os nosos ollos con bágoas de emozón e apértansenos os corazoens c'ó nó dolor, cal si de novo esprimentáramos a fonda amargura causada pol-o definitivo afastamento teu, amargura que chegón daquela o seu máis doente cume, cando ó ser metido o cadaleito na fosquidade da foxa, o escalofriante ruído que perduceuse rachón o silencio reconcentrado e respeitoso que reinaba no escuro e solitario cimiterio, samente animado por aqués que xuntos na común aflizón tributabanche un cordial e sinxelo homenaxe.

Dend'aquel día o teu corpo dorme na tomba, que si non está cuberta de frois, háchase docotío nimbada c'os recordos e sentimentos de teus pais, familiares e amigos.

Nin a rápida corrente dos anos c'os seus múltiples e variados accidentes, propicios ó esquecemento, nin os positivismos imperantes nin o exceticismo en boga, lograron esvair os sinxelos afeutos nados no tráscuro da nosa vella amizade. Hoxe com'onte háchase teu recordo ocupando un lugar preeminente na maxinazón dos que contigo tivemos unha íntima convivencia espiritual e xuntos compartimos a idade máis felis e ditosa da vida, esa idade orfa de ruindades e receios en que os sentimentos teñen o arume da rosa e a pureza inmaculada da gardenia.

Sí, malogrado amigo, a todo isto fíxecheste acreedor; as tuas bondás perduxéronnos santos istiantes de espallamento tenro, e é que n'iles ollábamos o reflexo do teu magnánimo corazón; teu estraordinario talento, que en ocasiónes d'abondo levónte pol-o camiño do trunfo, tivo sempre pra nos sabias reflexiónes, atinados consellos que endexamáis agradeceremos como debido fora.

Saliche victorioso na loita da vida. Soupeche modelar tua i-alma c'os cices da intelixencia e da virtude: dous eiscelos artistas que fermosean e perfeicioan o espírito.

Ant'a morte — evoluzón da materia — non hai preferencias nin distingós, ela manda no concerto e suprema armonía de todal-as leis da Natureza.

Nón queremos rematar d'endergar i-tes ringlós sin ofrecer os lectores de «REXURDIMENTO» unha das tuas páxinas literarias inéditas, con iste fin publicamos a continuazón o maravilloso «NOUTURNIO», lírica composizón dino d'un Rabindranath Tagore. N'hemos ser nos os que aproveitando ista ocasión fagamos unha apoloxía do teu traballo; o publico e quen ten a verba.

NOUTURNIO

I

¡Que triste, que triste é agora todo, xa sin ilusión, xa sin aquela leda e sosegada esperanza que fuxiu contigo!

Agora ¡que motonía absurda e abafante a d'este mundo, tan cativo pr'as nosas arelas, tan pobre, tan dooroso! ¡Este mundo, eternamente repetido, que samente sabe de nos traquer ledicias e tristuras súpetas e que arrincanos o máis nobre cando precuramos pór, firmemente, o noso corazón na esperanza d'algo eterno!

II

Ainda as mañás aquelas d'inverno, escintilantes e tristeiras ¡que cheas de senso cando ti ollábasme, cando eu t'ollaba: cando viamos o campo c'as suas vidres eixoitas, c'os seus arbres sin follas, atravesado pol-o río, lixugado e desbordante; cando viamos o lonxano camiño por onde, a cabalo, marchaba, quizáis, algún montañés c'ó seu gran paraugas aberto!

Aqueles serás de vrao, na que as mesmas pombiñas viñan de contado, tau brancas, paseniñamente, a inventar un breve mundo de felicidade no tellado da cas homilde!

III

¡Que triste, que triste é agora todo, xa sin ilusión, xa sin aquela leda e sosegada esperanza que fuxiu contigo!

Vellos arbres amigos qu'eiquí me vedes, soio, na noite; vella lua nacente, misteriosas

somas caladas, que somente a miña i-alma escoita; que pobres, que doorosas sodes, xa difinitivamente sin ela!

IV

Agora véñome eiquí a morrer e eiquí estou. Ao me marchar—pra sempre—quixera deixar unha vida sin pégada, descoñecida de todos, esquecida moi axiña, non lembrada endexamáis.

¡Velloos arbres amigos que vos erguedes, aló enriba, n'aquel outeiro, tan distante xa dos meus sonos; sede meus amigos, soio vos, os que sintades eternamente (cando a brisa e ó anoitecer acaden, c'a canción perdida baixo a lua e as estrelas indiferentes, a tristeza errante do campo), como eiquí latexa meu corazón eterno; desamparado e soio!

AS DUAS NACIOS IRMAS

Portugal e Galiza ámanse e apreixóanse, e o agarimo conque entre si se ollan non pode ficar encuberto, pola súa inmensidade, e amóstrase á faciana do mundo xurdio, inequiescente...

Cando o «Día de Galiza» a «Aurora de Lima», de Viana do Castelo, publicou un número extraordinario, adicado totalmente á nosa Terra, e no que colaboraban os nosos grandes literatos. A Delegación da Irmandade Nazonalista en Madrid, enviou unha carta de fondo agradecemento, e de Portugal contestaron c' unha epístola dina de que todos os galegos a coñezan.

A continuación insértanse as dúas misivas de referencia:

I. N. G.

MADRID.—Julio 31 do 1922.

Excmo. Sr. Julio de Lemos.

A lectura do voso artigo n-«Aurora do Lima» encheu-nos d'emoçon, pois revela-nos ben claramente que no seu amore á terra galega V. Excia soube-nos comprender, que sen dúbida sinte-nos e ama-nos de verdade porque a tal perfeiçon de coñecimento, só nos é permitido chegar pol-o amor. Nós, estudantes galegos en Madrid, que ja temos ofrendada a vida enteira ao servicio do santo ideal de allevantar a unha Patria; a isa homenage tan outa, a maior que até hoxe recibimos dos irmaos d'alén Miño, respondemos, en nome da Galiza nova, da que só quer ser galega, eiquí representada por ista Irmandade, que non hachamos palabras que agora poidan traducir n-estas liñas o noso agradecemento, mas

isa prova que nos dan d'amor só crébola en parte recompensada por estoutro amor que ja vai ha tempo incluído na nosa doutrina, co noso amor profundo, imorrente, infinito, que todos nós levamos no mais fondo das nosas almas á Terra portuguesa.

O Conselleiro,

Mosteiro da Pena.

O Segretario,

Lois C. do Arroyo

VIANA DO CASTELO. em 5 de Agosto de 1922.

O regionalismo político da moderna Galiza, saído do mais belo movemento de regionalismo literário que eu conheço, é uma campanha feita de talento, mocidade e patriotismo que, pelas afinidades que concurren nos galegos e minhotos, por forza havia de interesar e ser sobremaneira simpático a estes últimos. E é o que se verifica, sucedendo de ser este seu amigo apenas un intérprete de tais sentimentos.

Comoveu-me o oficio da I. N. G. de Madrid, e eu lho agradeço, pela grande e decisiva parte que os meus amigos tomaran nessas cautelantes manifestações da mocidade galega das escolas. Nunca aspirei a tamanho prémio—acredite—pelo meu modestissimo traballo, em que, efectivamente, pus todo o meu coração, que arde de amor pela terra-irmá.

O número à Galiza saiu bonito. Mas incompleto, porque por falta de papel, deixei de incluír os originais de Noriega Varela, Felipe Pedreira, López Quiroga, Francisco Luís Bernardes, E Martelo Paumán, Samuel Eiján, Ramón Vilarinho de Sáa e do eminentissimo Murguía. Tenciono, porém, dar meia página de um próximo número de «A Aurora do Lima» com todos esses escritos preciosos.

Como ven os nosos leitores, a abraço que cingue ás nacios irmás a preixóase e afianzase.

D'ARTE

No escaparate do comercio «El Gato Negro» estivo eisposto fai unhas cantos días o magnífico album con que os vecinos da rúa de «Ana González» testimonian a súa gratitude e persoal considerazón ó filantrópico brigantino D. Gonzalo González.

O dito album mostra nas pastas cobertas de ricá pel, uns artísticos relevos de prata executados pol-o oafebre Sr. Menlle, figurando tamén na garda unha adicatoria escrita por D. Francisco Veiga López co-rodada c'un motivo alégorico debido ó pincel do señor Núñez Díaz. Entrambos traballos así com'os feitucos relevos mentados tiveron unánimes verbas de gaban-

za das persoas que os viron. A nosa embora a todol-os que interviñeron na confeición de tan eisprendido presente, facendoa asimesmo eistensiva ó Sr. González.

INTELECTUAES

—Ven—díxolle Emilio Candal ao seu amigo Pedro Loureiro—pasarás un bon momento.

—Home, certamente, non me estrevo; xa sabes que a min gústame pouco estar con xentes que non conozo, e sobre todo, tratándose d'esos señores *intelectuaes*, que serán uns vellos graves, fríos...

Ríuse Candal—¿Coidas? Ven xa verás. Son todos forasteiros inda que viven aquí millor do que na propia terra: un é murciano, outro aragonés, manchego, outro, leonés, americano... hainos de todas partes.

—¿E galegos, non?

—Aos galegos, sobre todo aos galegos *galeguistas*, illes non conceden que poidan ser intelectuaes.

—¿E ti axúntaste co'eles?

Algunhas veces escoito a súas conversas dende un currencho, coase como estrano a eles. Mais nos, os xornalistas temos que nos tratar con todo o mundo, ouvir as opinións d'uns e outros... Ven, anda.

Daquela Pedro decidíuse. Despois de todo, cón escoitar as súas discusións nada perdería.

Entraron no café. Nun currencho, d'arredor d'unha mesa estaban sentados cinco ou seis vellos, de cincuenta anos para riba, calados, serios, cavilosos.

—Aqueles son, pensou Loureiro, e dirixíuse cara a eles.

—Por aquí, por aquí—díxolle entón Candal collendo d'un brazo para guíalo pol-a banda oposta. Loureiro comprendera tamén que iba mal dirixido ao ver que os señores canosos e serios cavilaban as xogadas do dominó que tiñan estendido no mármore. Pero quedou abrayado tamén ao ver que o periodista saudaba familiarmente un fato de rapaces, sete ou oito, que barullaban en torno d'outra mesa na que figuraban coma nun mostráreo, dende a taza de café ata a cocktail, pasando pol-a cerveza e o coñac.

Loureiro sentouse tamén, duvidando aínda se por non estar aquel día a *peña* dos intelectuaes Candal acolleríase a aquela outra reunión de amigos, mozos de bon humor seguramente; Alegróuse de que así fora: mais supetamente comprendeu que novamente tiñase enganado.

Aqueles rapaciños imberbes eran os intelectuaes. —Esto—dicia un dos rapaces amostrando os versos d'unha revista—é calcado do teu poema «Infelices», aquel que encomeza:

O arboredo fai acenos
movido pol-o vento
e os labres rosa
d'unha virzinal mouza
tecen psalmodias no convento.

Este dice:

O vento xestacula
psalmodia o arboredo
chuvia astral
avionas fiandeiras
tecen o liño saudoso
da brétema boreal

—É copia, non hai dúbida: é copia, a idea está calcada.

E o poeta aludido—Si, hai algo de somellanza no

motivo, na forma tamén; mais eu non digo que seia un plaxio...

—Pois é, pois é...

—Efeitivamente, López ten razón, é calcado—afirmaba outro.

—Xa ves se és grande—dicia un terceiro—que estes que se teñen por mestres inspíranse nos teus versos, e aínda máis, non vacilan en aproveitar d'eles ata estrofas enteiras!

—E que Del Ceiro é un larchán; si señor, un larchán. Se traballara un pouco impoñeríase en toda España, porque ten talento.

—Gracias—dicia o aludido incrinándose, en broma, máis afogado e fachendoso, o que non podía disimular do todo pesia a sorrisa.

—Ti tamén és outro larchán—segufía López dirixíndose a un rapaz gordo, ao que lle apuntaban uns peliños roxos baixo a nariz abermellado. —¿Cando vas a nos dar unha cousa; pero unha cousa grande ¿eh? dina de tí?

—Non sei. Agora estou facendo uns ensaios...

—¡Ensaíes!—berraba o outro—pretestos para non facer nada de proveito. Traballa en algo grande, que traballando hache saír ben, que ti tes ciencia e xenio d'abondo.

A Loureiro aquilo parecíalle unha bróma. Aquelles rapaces falaban c'un ar de autoridade e trataban tan despeitivamente aos mestres reais nas artes e nas letras, que o facían encollerse na súa silla, calado coma un peto, non por os considerar de capacidade intelectual superior á súa, senón por non discutir con persoas que, según puido xusgar, tiñáanse pol-os máis grandes, pol-os máis xeniaes artistas e literatos que habitaran endexamais a terra, inda que encomenzaran d'aquela a esborrachar os papés c'os primeiros dibuxos, coas primeiras letras.

Loureiro distraíuse un instante ollando unhas rapaciñas que pasaban, ben vestidas, ben calzadas, nunha vaporosidade de gasas e decotes... cando volveu a escoitar a conversa dos intelectuaes estaban engolfados n-outras cuestión, tamén trascendentais para as ciencias e as artes.

—¿Qué cor ten?—preguntaba un.

—Gris—respondía outro.

—¿Para qué sirve?—segufía o primeiro.

E López:

—Para pechar.

Daquela tres ou catro dixerón nun relance.

—Unha chave.

—Unha falleba.

—Un tarabelo.

E López, negando.

—Non, non é eso. A ver, outro que pregunte.

Loureiro non quixo ouvir máis: ergueuse e saudando.

—Boas tardes, señores.

Dirixíuse á porta acuciando o ar fresco da tarde, á beira-mar. E cavilaba, ¿Pero estes rapaces coidarán que son efeitivamente uns *intelectuaes*?

LEANDRO CARRÉ.

Na Cruña.

¡COMERCIANTES!

Anunciádevos en "REXURDIMENTO". Moi axiña grandes reformas.
Véxase na páxina 6.ª O viaxe do noso director.

DO ESPERTAR GALEGO

II

Esa táctica centralista que todo o dominou, eses tres séculos de politeca escravizadora e afrancesada, tiveron por conseqüenza pr'a Galiza un frío desarraoadado desdén: un desdén moito ofensivo por parte da Hespaña, que se troca n'un isolamento pr'a a nosa terra e unha absoluta desconsideración pr'os seus fillos.

A nosa desnacionalización chegou ao cume no ano 1800; n'el, se algunha vez se lembravan na Castela de Galiza era pra lle sacar recursos pr'o Tesouro Real. A nobreza deixara os seus fogares por outros máis ostentosos da Corte hespañola. O povo traballaba as terras de onde fuxiran, renegando d'elas, os donos seculares; e, abandonado en si mesmo, esmorecía, mentras nas cidades imponíase o blasphemo renegar de todo o propio: idioma, artes, costumes.

No Xaneiro de 1809 os franceses invadiron a Galiza, e este povo morto esperta, e el só, sin outros recursos qu'os seus propios, soupo, cal ningún na Hespaña, arrempujar ao eistranxeiro invasor. Dende entón pódese decir que comenza o noso aianzamento. ¿Cóna se fixo? En galego, n'este idioma cen veces negado e escarnecido, aquel que relata as fazañas dos nosos valentes guerreiros, as que sellou c'o seu propio sangue Fernández e Neira.

B. T.

Festa da poesía galega en Pontevedra

O semanario pontevedrés «La Provincia» organizou un certame da poesía galega. Compuxeron o xurado calificador os señores Barcia Caballero, Cotarelo e Cabeza de León.

Os premios foron adxudicados d'esta xeito:

Primeiro tema.—Canto a Galicia. Premio ao traballo que tiña por lema «Manseliñamente». Autor D. Francisco Bouza Brey, de Vilagarcía.

Mencións honoríficas aos traballos cujos lemas eran: «Morriña» e «Pan, Xusticia e Liberdade», autores, D. Xerardo Alvarez Limeses, de Pontevedra, e don M. Lafuente, de Mondofedo.

Segundo tema.—Premio ao madrigal cuio tema era: «O millor niño». Autor, D. Xerardo Alvarez Limeses.

Carto tema.—Premio a millor colección de cantares. Levou o premio o noso irmán e gabado poeta Victoriano Taibo, de Santiago. Mencións, a D. Ricardo Barros, de Pontevedra, e D. Adolfo Mosquera, de Caldas.

Quinto tema.—Premio a o millor conto galego en verso. Premio a D. Antonio Carballal, de Villafranca do Bierzo.

Os temas terceiro, sexto, e sétimo foron declarados desertos pol-o xurado.

A nosa embora aos orgaizadores e aos poetas e literatos premiados.

Lea vostede "REXURDIMENTO"

A Compañía do Norte

Veñen alborozados e batindo as mans de contento os nosos colegas cruñeses porque a famosa e nunca ben ponderada Compañía que esprota nosa línea férrea, acaba de destinar como de esmola uns poucos vagós modernos decentes e confortabres pra o transporte de viaxeiros entre a Cruña e Betanzos.

Mais que eloxios, censuras merece a tal Compañía, pois é unha forma indireita de tomalo polo unha vez mais aos povos galegos: calados e sofridos.

De non ser pol-o tranvía a Sada—que as competencias de cote favorecen ao público pagano—non houbera medo que esos vagós viñeran a prestar o servicio que se di. Pouco é; pero ese pouco imos ganando. Mais ¿lles non parece aos nosos coléguiñas que unha vez que a Compañía do Norte, ten tan bon material en reserva, debería destinalo non a tan cativo servicio senon ao servicio xeneral de todo o recorrido? Entre que darman n-unha das estacións ou que vaian e veñan no camiño é preferible o último. Tal nos parece a nos o elemental e o que debiera facerse. Por eso sería ben decirlle a Dirección dos Ferrocarrís do Norte;—Garda onde os tiveches esos vagós, se non has de empregalos en todo o trayecto.

De non facelo así, de seguir calando e achantando é iuda de contra tel-a tontería de darlle as gracias a empresa por «tan gran favor», é seguir pasando praza de bobos e sermos merecentes de todo canto desprezo e burla faga de nos a poderosa Compañía.

Aquí ven que nin de perilla o romate de aquel famoso telegrama... *Son para ingleses*, co a substitución da derradeira palabra dicindo... *Son para galegos*.

¿Cando teremos a decisión de perguntarlles aos poderes públicos e a todos os que non mangonean se formamol-os galegos parte do Estado hespañol ou se somos tan sementes unha colonia?

Urxe sabelo d'unha vez para que en todo caso seipa Galicia, e de modo certo, o que mellor lle conveña facer.

De «A Nosa Terra»

NOVAS GALEGAS

Camilo Díaz, o gabado pintor cruñés, portiu pra Berlín, onde se vai encarregar da dirección das oficinas que na capital de Alemaña ten a empresa Fraga de Santiago.

Facemos votos porque conquira éisitos este enxebre e gran artista.

Faleceu no Porto o esquisito pintor lusitano Joao Peralta. Sentimos a morte do admirado artista, quen non volvímos ver dende o vao pasado, cando viñera a Galiza co gran Leonardo Coimbra, a Alexandre de Córdova.

A morte de Leonardo Rodríguez

Xa n'ó prelo o número derradeiro fomos desagradavelmente sorprendidos c'oa morte de Leonardo Rodríguez o gran galego e propagandista incansábel dos ideás da Terra.

Por máis que derradeiramente chegara ó alto posto de conselleiro da coroa—cárego que desempeñou por certo cou xeral aprauso da opinión—podíase contar coma un nazonalista, pois n'iste senso viña axiñamente evoluzoando. Era o iniciador de «Roladas», isa folliña cordial e infantil que dirixe o gran Cabanillas, e da revista ourensana «Nós», verdadeiro orgo da cultura galega.

Morre en preña xuventude, desaparecendo co il un dos mais outos valores da Galiza e unha das nosas espranzas máis fundadas, pois así o contábase de quen sendo de orixe homildismo e samente pol-o seu talento i-os seus merecementos persoás, chegou a ocupar tan outa maxistratura.

¡Descanse en paz!

O VIAXE DO NOSO DIREITOR

Fai poucas datas saliu para Madrid, c'o ouxeto de romatar seus estudos de Odontoloxía, o xoven e ilustrado doitor en Medicina e director de «REXURDIMENTO» noso entrañable amigo Salvador Mosteiro.

Ter ademais por fin iste viaxe realizar certas xestíons encamiñadas a facer do noso boletín un xornal verdadeiramente modelo na súa crás, e recabar, ademais, a colaborazón de prestixiosas firmas no mesmo.

Non dubidamos qu'istas xestíons—xa dend'aquí comenzadas—sean levadas a feliz termo pol-a vontade de ferro e constancia do noso querido compañeiro, pois non outra cousa esperamos do carácter traballador e perspicacia d'iste.

No intre de tempo que levamos dend'a saída do primeiro número de convivencia nos tráfeos de redacción, tivemos ocasiós d'aboydo pra admirar as incontaveis virtudes que fermosean seu espírito infundado d'amor pol-a Terra-Nai, e de recibir decote proveitosas leiciós do seu preclaro talento; endeben súa percuranza en desimulalo, dada a homildade e modestia que o caracteriza. Por iso moito confiamos na súa actividade, pois temos fe cega posta n'el e sabemos que a guiará pol-o mellor camiño.

As impresíons que comunicamos na derradeira misiva non poden ser máis optimistas, anunciándonos n'ela haber xa concertado varios xurdios extremos.

Nós dende aquí e na Cruña percuramos secundar e compretar a súa xestión e d'isto xeito, moi axiña, poderá sair «REXURDIMENTO» aumentado notabelmente en tamaño e número de follas, así como mellorado na crás do papel en que impréntase, formato, traballos, etc.

Endexamais poidemos cavilar que a opinión galeguista de toda a nosa Terra e sobor todo Betanzos—o amado povo que nos viu nacer—iban dispensarnos unha acollida tan protetora e benévola. Por isto debemos reiterar noso agradecemento a todal-as crases da cidade mariñán sin ningún distingo.

Dou ista, unha ves máis, proba do seu amor pol-o progreso, e demostrou canto intresa os seus fillos todo aquilo que significa cultura e traballo.

Entre as moitas felicitaciós e verbas d'a alento que recibimos dend'o primeiro día, debemos dar conta ós nosos lectores de ofrecimento que fai unhas

santas datas foínos feito por unha moi xurdia Asociación de carácter cultural de fora da localidade a que propuxónos súa desinteresada axuda económica e literaria, aconsellándonos a creación d'unha Editorial que podería levar a cabo as reformas en «REXURDIMENTO» que ditas quedan e, ademais, acometer a impréntación de novelas galegas e outros traballos literarios e tipográficos.

Todal-as melloras que conquiramos imprantar serán debidas ós que mentados quedan, e non a nós meros instrumentos do seu entusiasmo e simplemente intérpretes das súas arelas.

Como ista reorganizazón—de levarse a cabo—darianos moito traballo e, ademais, restaríanos tempo i-elementos, poidera moi ben suceder que suspendéramos a publicación do noso boletín mentras durara o curto período de evoluzón. Non sendo o afastamento definitivo o adiós que daríamos os nosos lectores e favorecedores, non sería pol-o mesmo o adiós amargurado derradeiro, sinon o deica logo ledó e optimista cheo de espranza e de fe que a xuventude galega c'o corazón ategado de doces afeitos i-em-balsamado c'o arume da saudade, da os seus amores e a súa terra ó pisar a coberta do trasatlántico que a leval-os alen o Océano, pensando sempre en poder retornar adornados de galas e riquezas.

Verba de vida e de puxanza é a que encabeza a nosa folliña; e comprindo unha ves máis o seu significado, que pra nosoutros foi sempre todo un lema, surtiremos de novo cal a mitolóxica ave Fénix, máis brillantes e reaos das nosas propias cinzas.

O temor a incurrir na súa xentreira i-o non ser nós os máis chamados a gabalo, dadol-os vínculos que ó querido Mosteiro nos xuntan, obrigánnos a dar romate o noso escrito.

Deseamoslle moitos éisitos e cubizamos voltar axiña a vel-o para poder-o cinguir en forte aperta.

DEPORTES

Na xuntanza pra elección de cargos no Club Betanzos F. C. que tivo lugar o outro día, quedaron eleixidos para presidente, Montes (M.); Tesoureiro, Alvarez, (M.); segredario Candal (J.) e capitán, Peña (C.)

O domingo próximo día 15 virá a xugar c'o primeiro de Betanzos, o equipo da Cruña, Orzán F. C. O partido començará ás tres e media.

Téñense concertados diversos partidos c'os principais equipos da provincia. Moi axiña terá de faguer-nos unha visita o primeiro teando Deportivo de Ferrol que é en categoría un dos mellores de Galicia.

¿QUÉRE FACER ECONOMÍAS?

MERQUE NA CASA

ABARRÁTEGUI - BONOME

Pañería, Lanería, Pañolería, Paquetería, Camisería, Lencería e demais tecidos.

Sánchez Bregua, 3 (Soportás d'a Praza)

Novas locais

Para moi pronto está concertada a boda do noso amigo e membro da Irmandade Nacionalista, Agustín Novo, c'oa simpática e xentil rapaza Pura Barreiro. Nosa embora.

Un d'istes días embarcará para Bos Aires noso bó amigo o simpático xoven Cesar Martinez. Desexámoslle moita sorte.

O xueves día 12, aniversario do descubrimento de América, celébrase con música e iluminación nos paseos. Foi iste o único festexo con que se conmemorou na cidade e xurdía data que sinalou unha nova etapa nos desíños do mundo.

O 3 do corrente chegou procedente d'África, onde estivo cumprindo seu servizo militar como médico dos hospitais de sangue de Melilla, dando recén acaecido o desastre do derradeiro ano hasta a fecha, noso querido amigo Xosé Vázquez.

Axiña unirán súa sorte diante o altar o xoven comerciante, que con tantas simpatías conta, a quen todos nós tanto apreciamos, José Fernández Varela e a xentil Antonia Rodríguez.

A VENDIMA

As faenas da vendima en toda ista comarca tiveron romate c'un tempo espréndido. A anada recollita foi abundante e os mostos obtidos de primeira calidá. Lástima que a natural bondade dos nosos caldos vinícolas sexa anulada pol-os rutinarios procedementos antigos eiqui usados. A base de viños parcidísimos ós nosos, obteñen en Ramallosa e no valle Miñor os eiscelentes champañs e viños de mesa competidores dignos c'os marcas francesas máis afamadas. Xa vai sendo hora de que os cosecheiros se xunten co fin de fundar unha escola vitivinícola donde se ensenhen os novos procedementos enolóxicos ós traballadores e xornaleiros rurais d'ista; pois en verdade moito o necesitan. Esta asociación podería ademais orgaizar unha oficina de propaganda e contratación dos viños da comarca; pois sabido é que a intensificación e aumento na produción pol-a repovoación de vides americanas en sustitución das antigas castas, dará orixe a unha depreciación enorme no valor dos nosos viños sinon se lles busca mercado fora.

Isto último non corre presa n'oustante resólvelo por agora, pois drezo ten d'abondo o viño; pro tendo en conta a abundancia que vaise descolgar dentro de tres ou catro anos pol-a razón dita, mais pol o aumento de número de países secos que espriméntase todolos anos, isto e, prohibicionista da fabricación, importación, venda e consumo de toda crás de alcohol-s e viños, convén ir tomando en serio e pensando en resolver o problema que aveciñase.

LIBROS E REVISTAS

A NOSA TERRA, Cruña.

Chegou as nosas maos o número 171 de tan galeguista e popular publicación. Contén traballos tan notaveis i-escolleitos como ós anteriores. Entre outros non menos xuridios publica orixinais de Vicente Risco, Basilio Alvarez, Victoriano Taibo, Leandro Carré. Contén, ademais, comentarios sabrosísimos e novas de muito intrés.

O OLLO DE VIDRO, por Castelão, "Céltiga" Ferrol.

A formidável homorada que constituindo o núm. 7 da mensual publicación galeguista ferrolana acaba de saír a lus, pode considerarse sin d'ombro de ningunha crás a paxina máis fortemente humorista da literatura universal contemporánea.

Nada engadiremos sobor do éisito franco que tivo, contribuíndo a ilo, ademais do texto e ilustracións do gran Castelão, a inmemorable presenta-

ción tipográfica de que poden facer alarde non somente os editores, si non os talleres que o imprimaron.
D'iste número foi feita unha tirada especial de cen exemplares numerados e firmados pol-o autor, vendéndose cada un ó prezo de 5 pesetas.

GRÁFICA, A Cruña.

O derradeiro número intresantísimo como os que o precederon. Tan xurdia e a parte gráfica como a literaria e non cabendo facer d'ül ponde-ración algunha, por ser poucas total-as verbas encomiásticas que se lle adiquen

ANAGRAMA

Entra as moitas escravas que tiña no seu haren o "Kedit" de Marracos Ali-ben-Ali; sobresalia unha que pol-a súa fermosura era co-nocida pol-o nome de:

RIRNANP LA DE FEZ

Trocál as letras d'ista frase pra que resulte o nome d'unhas das rapaces máis simpáticas da localidade.

A soluzón ao anagrama derradeiro corresponde a linda cruñesa.

MARUJITA VEIGA.

BRIGANTINOS:

Si queredes mercar mobles baratos, visita-de a nova sucursal do Bazar e Almacén de mobles da rúa do Valdancel, núm. 43, onde atoparedes os ouxetos que deseedes a precios moi económicos.

Casa central:

FERNANDO LAGO

Panadeiras. 16. CRUÑA.

(SIN BAÑO)

SARNA

—¡Ay! Canto me pica a sarna, Inés do meu corazón.

—Eso cúrase, ten calma: merca ESTEAGENOL LAFONT.

E o remedio soberano pra combatir o «Sarcoptes» Sólido. Olor grato. 1'50 ptas. en total-as Farmacias e Droguerías d'Hespaña e Norte d'África, e na Farmacia da Vda. de Lafont, Cantón Grande, 39, Betanzos.

Imp. de M. Villuendas.—BETANZOS.

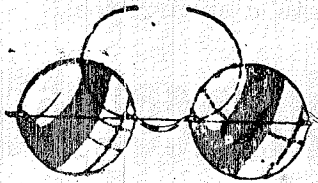
DIAMANTES AMERICANOS

REAL, 24.—A CRUÑA

A casa máis importante de **ÓPTICA** da Galiza

ENVÍOS CERTIFICADOS A PROVINCIAS

CATÁLOGOS GRATIS A QUEN OS SOLICITE.

PAQUETERÍA, QUINCALLA EL GATO NEGRO

— PRECIO FIXO —

Viuda e fillos de Valerio Núñez

Casa especial pra ouxetos d'adorno e fantasía.

Louza e bateiría de cociña.

Vidrio cha e oco. Pinturas e barnices:

Venda eiserusiva da KROMINA.

Venda eiserusiva dos cementos marca «ANCORA» dos fillos de Rezola de San Sebastián.

Materiás de construción.

RUATRAVESA, 35 E 37, TELÉFONO, 15

BETANZOS

Antigua casa establecida no ano 1879.

ZAPATERIA DO CANTON

A que máis surtido ten.
A que máis barato vende.
Compre vostede alí.

JOSE IGLESIAS MASDIAS

MERCEAIRÍA, PAPELEIRÍA E QUINCALLA

Praza da Constitución, 2.

FERRETERÍA

Ferramentas, Ferraxes e Puntas. — Gran surtido en bateiría de cociña.

Non merquedes denantes de visitar esta casa.

Ferreiros, 19.—BETANZOS.

H. COMERCIO

Ramón G. Pernas

(SUCEADOR DE JOHAN LOPES)

Praza d'Arines.—BETANZOS

É a millor, máis céntrica e ecómea da cidade. Visítana os señores viaxeiros e convenceráanse.

Si queredes mercar barato visitade o novo establecemento de

PANOS, TECIDOS E NOVEDADES

— DE —

R. MONTES

Ruatravesa, 2, esquina ós Prateiros, — BETANZOS

PRECIOS FIXOS

“HIJOS DE A. NUÑEZ”

CASA FUNDADA EN 1871.

Almacén de tecidos e mobles

Sánches Bregua, 2 e 13

Librería, Papelería, Paquetería e Quincalla

Plaza d'Arines, 32.

— BANCA —

Compra-venda de valores, xiros, ordes telegráficas e toda crás d'operaciones bancarias.

FARMACIA E LABORATORIO DOCTOR COUCEIRO

Plateiros, 8 (Frente á Ruatravesía)

BETANZOS

JOSE FERREIRA

MENDES NÚÑES, 17

Tecidos nacionais e estranxeiros. — Paquetería e Quincalla. — Gran surtido en paraugas. — Por fin ha temporada sádanse etaminas, crespós, sedas e tode crás d'artigos de vran.

Visiten esta casa e mercarán a precios baratísimos

NOS BOLETIN MENSUAL DA CULTURA GALLEGA

Ademítense suscripciós n'esta redacción.

Aparellos e accesorios cinematográficos.

L. GAUMONT

Casa central en París. Representante en Galicia, Xosé Ferreira, Méndez Núñez, 17,

BETANZOS

GRAN CASA PAA VIAXEIROS

JOSÉ BARREIRO REY

Monxas, 4-A.

Teléfono n.º 44

BETANZOS

CONFITERÍA

— DE —

Constantino Rábade

SORORTAS DO CAMPO

Dulces finos

Fanse toda crás d'encárgos.

Imprenta de M. Villuendas, Valdancel, 50